Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 32. (10 707). Львів, пятниця 12. лютого 1926. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. шад. 143.822. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл., Англії і Канаді 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

## Жидівські спори.

### Президіяльна кріза в Жидівському Клюбі тріває дальше.

Кріза в Жидівському Клюбі стає затяжною, а є деякі дані на те, що вона може стати навіть перманентною. Деякі клюбові кола висувають концепцію „безголовя“ в клюбі, чого не треба брати в буквальному значінню того слова. Те безголовя заключалось би в тому, що на чолі Жидівського кола стала би президія, а не голова. Отже управа справами клюбу, а навіть репрезентація належала би до колективу. Ясно, що той колектив усталював би і напрямні жидівської політики.

Посол Райх по резиґнації з головства в клюбі та з членства в Головній Раді сіоністичної організації Польщі опинився аж у Відні, де виголосив великий реферат на тему „Америка, Палестина і Польща“. В ньому хвалив собі найбільше жидівські відносини в Америці та їхню там силу. Незле поставився до палестинських відносин, дарма, що звідти тікають сіоністичні ідеалісти аж пяти гублять. Найгірше змалював жидівське життя в Польщі, хоч і признав, що теперішній уряд Скшинського виконав уже деякі зобовязання — дрібні та незначні вправді — але всеж випливаючі з заключеної жид.-польської угоди. Найважніших постанов угоди уряд не виконав, алеж Жиди мусять, на думку Райха, бути терпеливими та дати тому урядові змогу все виконати. Словом Жиди мусять спокійно ждати не зважаючи на велику біду, в якій опинилися жидівські маси. В свому віденському рефераті застерігся Райх проти інсинуацій національних меншостей у Польщі, немов би Жиди стали завдяки угоді знаряддям у руках Поляків для нищення тих меншостей. Така роля — на думку Райха — чужа жидівській психіці, а навіть расі. Зважившi це все, Райх осудив становище клюбової опозиції. По дорозі до Відня мав він розмову з кореспондентом „Нашего Пшегльонду“, якому сказав про теперішню кризу серед польських сіоністів те саме. На запит, чи не „numerus clausus“ був причиною загострення клюбової кризи а навіть заяви посла Гавснера про опозицію клюбу до уряду, Райх пресвобідно відповів: „numerus clausus“ істнував перед приходом до влади теперішнього уряду. Я зрозумів би за те опозицію против міністра Грабського, але не проти цілого уряду. Бо треба чейже дати урядові час до сповнення наших домагань. Нервами не робиться політики. Кореспондентові „Джойнту“ заявив Райх, що опозиція в клюбі викликує тільки з тим, що він стояв на чолі клюбу. Таке ставлення справи означує, як слушно твердить посол Фростіґ, що Райх не бачить і не хоче бачити розпучливого положення жидівських мас у Польщі, а тому не допустиме, щоби він міг бути далі на чолі клюбу.

Клюбова кріза найшла свій відгомін і на пленарному засіданню начальної Ради сіоністичної організації в Польщі. Аналізуючи останні події, Рада прийшла до однозгідного висновку, що сіоністична організація терпить на недостачу належної партійної дисципліни. З огляду на те вона рішила, що безоглядна дисципліна є обовязком усіх членів сіоністичної організації, а тому висловила догану послові Шіперові за те, що виступив самовільно з жидівського клюбу, а невдоволення послові Райхові та товаришам за їхній виступ із начальної Ради сіоністичної організації, взиваючи їх до повороту на давні становища в Раді, а не в жидівському клюбі. Зокрема візвала Рада посла Ґрінбавма, щоби повернув до жидівського клюбу. Слід підкреслити, що на пленумі Ради посол Розенблят заявився за приняттям до відома резиґнації Райха з голови клюбу і за тим, щоби на будуче головства клюбу не доручати ні Райхові, ні Тонові, ні Ґрінбавмові. Рада делікатно порушену справу промовчала, або иншими словами зі становищем Розенблята погодилася.

Щож до Ґрінбавма, то він висловив свій погляд на теперішню крізу кореспондентові Джойнта. Теперішня ситуація, на думку Ґрінбавма, не є несподіваною, особливо по внесенні ортодоксів у справі переходу клюбу до опозиції проти теперішнього уряду. На запит, яке його становище до теперішньої кризи, відповів, що не може висловити своєї думки, бо не провірив ситуації на місці. Тепер находиться він у Берліні.

Варшавський „Момент“ приніс у справі кризи статтю Г. Номберга, в якій той малює положення ось як: „Жидівська публична опінія приняла вістку про крізу в клюбі досить холодно і без траґізму. Для провідників як Галичан так і опозиціоністів, що завзято себе поборюють, було би вказаним успокоїти нерви. Не зрушить світа з підстав факт, що Райх не буде головою, а Розмарін заступником, не настане новий світ і тоді як на їх місце прийдуть инші. Жидівська політика не може мати перерви“.

Посол Тон пише в „Джойнті“: „Слово „угода“ створила опозиція, щоби мати з чим боротися. Творці порозуміння (!) шукали за посередництвом уряду шляху до порозуміння з польською публичною опінією, а саме порозуміння (те перше! — прим. Ред.) мало заініціювати новий курс, нові — скажім по німецьки — духові настрої (nastawienia)... Арґумент, вишуканий противниками про те, що в Польщі дальше жиє антисемітизм, є смішний. Ці криво думаючі люде не розуміють, що якби не було антисемітизму, то справа порозуміння не входила би в рахунок“. Далі радить Тон — також як Райх — чекати аж до часу, коли уряд здійснить дані обітниці. Не так дивляться на справу посли Фростіґ і Гартґляс. Перший каже, що ждати нема чого, а треба переходити до боротьби. Гартґляс змальовує хитрість амбітного Райха та пояснює ґенезу його політики ось як: „Райх ожидав вславитися угодою, надіючися, що вона направду щось дасть. Як довго думав, що можна творити більші ілюзії, що з угоди щось вийде, так довго держався головства в клюбі. Коли ж переконався, що угода не дає навіть ілюзії на положення Жидів у Польщі та що ситуація погіршується, волів зрезиґнувати, щоби зложити всю вину на противників“. Безперечно, що ця остання характеристика найвірніша. Хороблива амбіція та особисті інтереси Райха і компанії відгравали першу роль при заключуванню угоди. Нічо дивного, що скоро на ній пізналися тверезіщі від Райха сіоністичні політики, то направили всі атаки за невдачу по адресі правдивих і оригінальних невдачників цілої політичної імпрези в особах Райха і товаришів.

## З польських справ.

**Радянсько-польські переговори** в справі торговельних зносин, що мають почтись незабаром, ведуться вже тепер неофіціяльно на підготовчих конференціях. Найбільшою перепоною порозуміння буде узгіднення господарської умови з політичними домаганнями обох держав.

**Новий проект закону** про суддів та прокураторів приготовила спеціяльна комісія і він стане предметом дискусії в соймі.

**Політичні вязні**, польські піддані, що були в СРСР, приїхали в заміні за політичних російських вязнів до Варшави. Є між ними консуль Лашкевич і ксьондз Уссас.

## По широкому світі.

**Нім. міністр зак. справ** Штреземан, відповідаючи на інтерпеляції в справі суботньої промови Муссолінього, простував звістки про переслідування Німців у Тиролі, про баварську протиіталійську аґітацію і заявив, що справи кордонів італійських торкаються не Німеччини, а Австрії. Закінчив висновком, що всі цього рода непорозуміння повинні йти перед Лігу Націй і тому він уважає нині вступ Німеччини до Ліґи ще більше необхідним.

**За місце в Раді Ліґи Націй** ведеться сильна боротьба в пресі всіх держав: Англія вважає, що крім Німеччини не повинна ввійти туди покищо ніяка инша держава. Еспанія та Польща ставлять паралельно свої кандидатури. Генеральне бюро Ліґи є також неприхильне до Польщі. За те Італія, після останнього інциденту з Німеччиною, може голосувати за Польщею.

**Повстання в Судані** проти Англії здушив англійський уряд кріваво при помочі війська. Провідники бунту арештовані.

**Австрія** звернулась з вибаченням до представника СРСР. за те, що суд звільнив двох людей, які приготовили замах на радянське посольство у Відні.

**Конференція розброєнь** радитиме імовірно не в Женеві, з огляду на неполагоджений конфлікт СРСР. з Швайцарією.

**У мадярськім парляменті** підчас промови мін-а внутр. справ Раковського прийшло до бучливих демонстрацій проти нього. Посипались образливі оклики на його адресу з домаганням димісії.

**В Анґлії** нові повені рік загрожують катастрофою. Долина Темзи щораз більше залита.

## З польського сойму.

### Засідання з 9. лютого.

Це засідання було виключно присвячене третьому читанню законів про учительську прагматику. Ліві партії, Жиди, селянські партії і наші посли ставили цілу низку внесків, які, річ ясна, на ніщо не здались. Весь закон прийнято в третім читанні. Підчас дискусії тривала весь час буря та гостра виміна думок. Нпр. посол Лідер з „Визволення“ зробив публичний докір пос. Самойлі, що він користується демагогією. Годі цей відгукнувся Лідерови: а де ваше слово чести? Кілька днів тому ви дали слово, що будете в нашій партії, а нині хочете здати іспит зі своєї ревности для „Визволення“.

Посол С. Хруцький домагався додати поправку, що вчителів непольської національности не можна переносити в етнографічну глибину Польщі.

Пос. Уга (німецьк. обєднання) пропонував скреслити статтю, яка рішає, що від учителя домагаються повного знання польської мови в слові та письмі. Посол Федербуш (жидівське коло) боронив поправки, щоби вчителі жидівської релігії мусіли мати дозвіл віроісповідної громади. Пос. Пйотровський (П. П. С.) заявив, що його клюб голосуватиме за поправку, щоби закон поширено на візитаторів і щоби скреслити статтю про „непорочність минувшини“ тих, яких мають призначити вчителями, також статтю про дозвіл духовної власти для вчителя релігії, про добре володіння польською мовою.

Пос. Домбський при голосуванні домагався ревізії ухвали, вказуючи на несправедливий обрахунок голосів. Але конвент сеньорів відкинув це домагання. З „найважніших“ поправок, які прийнято (120 голосами проти 102) була та, що вчитель з академічною освітою не буде мати титулу професора.

## Скандал між польською аристократією.

### Процес проти барона Біспінґа.

У Варшаві ведеться від тижня процес проти барона Біспінґа, обвинуваченого в убивстві кн. Доуського-Любецького в місцевости Геревич ще 1913 р. Процес має всі признаки сензації, як з уваги на саму, омотану серпанком таємности подію, так з уваги на особи, що виступають у ньому в ролі свідків. Не диво, що перед будинком суду розграва панує облога цікавих, що не можуть дістатися до середини, бо вступ за білетами.

Процес проти бар. Біспінґа за убивство кн. Доуського-Любецького ведеться вже вдруге. Перед війною судив його російський суд не тільки за це убивство, але й за пофальшування підписів князя на 6 векселях на 50 тисяч рублів, які знайдено в домі обвинуваченого після убивства, як також за його намір отроїти князя ще передтим, у 1912 р., при помочи стрихніни, вкиненої до чаю (князь вирятувався тоді тільки тому, що чаю не пив, бо був для нього за гіркий). Годшний сензаційний процес, в якому виступало понад 100 свідків і найкращі оборонці, скінчився 31 травня 1914 р. засудом Біспінґа на 4 роки тюрми. Проти цього присуду внесла оборона відклик рівночасно з прокуратором, але війна, що небавом зачалася, перервала цю справу і вона виринула тепер наново — цим разом на бажання самого Біспінґа, що з тою метою вернув зі Швайцарії і поставився до розпорядимости польського суду.

Про саму подію і про хід теперішнього процесу напишемо в дальших числах.

**Памятаймо! Рідна Школа — це наша народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!**

## НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.



тиров Скалат-Грималів). Таким чином пів- ління Борки Великі-Грималів віддана для публичного ужитку.

— **З революційних траґедій.** У Москві найшли задушену у власній хаті 24-літню бувшу княжну Оболенську. Її ограбили та вбили. Вона жила в робітничій дільниці і працювала якийсь час у фабриці. Її батьки, втікаючи перед революційними подіями, залишили її 1917 р. саму, під опікою ґувернантки, яка також щезла. Молода дівчина без засобів до життя та догляду скотилась на дно життя. При поверший найшли поліційну посвідку, в якій „товаришці Оболенській дозволяється торгувати собою на території СРСР".

— **Чистка харківської міліції.** На протязі цілих трьох місяців відбувалася перевірка особистого складу харківської міліції міського і окружного типу. На 1.114 міліціонерів звільнено зі служби аж 214.

— **Каси ощадности при аптиках на Україні.** Всеукраїнська Державна Ощадна Каса і Народній Комісаріят Здоровля заключили між собою угоду про відкриття при аптиках посередницьких щадничих кас. Касові операції буде вести звичайно хтось із співробітників аптики за окрему винагороду. Такі каси ощадности введено в життя вже давно у Російській Федеративній Республиці. Вони показалися дуже практичними та спопуляризувалися серед населення. Идучи слідами РСФРР, введуть їх також на Україні.

— **Скільки послів має Німеччина?** Обчисляють, що найбільше послів і міністрів має німецька держава, бо кожний край, що входить до неї, має власний уряд і власний парламент. Наслідком того в Німеччині є аж 55 міністрів і 1.170 послів. З того в Прусії є 437 послів і 7 міністрів, у Баварії 129 послів і 8 міністрів, у Саксонії 96 п. і 7 м., у Вюртемберзі 80 п. і 4 м., у Бадені 72 п. і 4 м., у Гессені 70 п. і 4 м., в Ольденбурзі 42 п. і 4 м., у Тюрінгені 72 п. і 3 м., у Бравншвайгу 48 п. 4 м., в Мекленбурґу-Шверіні 64 п. і 3 м., в Мекленбурґу-Штреліц 35 п. і 3 м., у Вальдеку 15 п. і 1 м., у Ліппе-Детмольді 16 п. і 3 м.

— **Наймолодша й найстарша дебютантка.** Наймолодшою дебютанткою на літературній арені була перед роком француська поетка Люція Дмон, що мала 12 літ. Вона видала том віршів і зробила собі ними деякий розголос. Иншого роду дебютанку видала еспанська література. Донна Лєанда Фарнес Вісконті спублікувала недавно свій перший літературний твір — великий роман — у 85 р. життя. Вона не тратить іще надії й обіцює свому видавцеві дві нові повісти, які викінчує. Справді — муза любить часами жартувати...

— **„Свобода"** ч. 6 містить: Всі хочуть нашої загибелі. — Проти розшматування України. — За чим вони їздили? — Справа українського університету. — Жидівські політики розсварилися. — Безсильність чи сильна рука? — Марцін Цента, оповідання. — Не мають грошей. — Вселевий рух. — Один з винуватців світової війни. — Перед польським судом. — Новинки. — Нові книжки й видання. — Нові пашпортові приписи. — Всячина. — Дописи з краю.

— **Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові** складає сердечну подяку Впв. Добродієві лікареві - адміралові д-рові Ярославови Окуневському з Городенки за дар в книжках і за цінну жертву для Музея у виді картини Івасюка „Козак і дівчина", вартости кількох соток долярів. Не менше щиро дякує Наукове Товариство студентському Товариству „Каменярі" в Пшібрамі на руки Впов панів Северина Пастернака, Евгена Чайковського, Дмитра Ґижого і Волод. Телятинського за величаву збірку упорядкованих і скатальогованих мінералів (доси 918 зразків), завдяки якій геольоґічно-мінеральоґічний Музей Товариства належить до найкращих збірок Львова. Вкінци нехай буде щира подяка Товариству „Дністер" у Львові за дар 200 зол. на цілі Музея і за позичку грошей на закупно автопортрету Тараса Шевченка з р. 1840. „Дністер" є одинокою економічною інституцією, що памятає на наш Музей. — За Виділ: *Д-р Кирило Студинський, д-р Роман Цеґельський.*
1238 1—1

**З кіна.** У кіні Palace починається нова премієра „Пропащий Світ". Драма в 10 діях. Слідуюча програма „Заздрість" з Лідією де Путті.

## Концерт

**Львівського „Бояна"** (колядки і щедрівки) відбудеться в неділю, 14. лютого 1926. в церкві Преображення у Львові. Вступ вільний. — Початок в 12. год. в полудне. Доход з добровільних датків на „Рідну Школу". Просяться про громадну участь.

## Всячина.

**Рукопис у кавовім млинку.** Копенгаген має літературну сенсацію, яку завдячує старшій дамі, що стояла оподалік літератури, а дбала більше про господарство. Ця пані Вульф мала старий кавовий млинок, який стояв у неї на почеснім місці, як памятка по батькові, друкареві, тим більше, що був дуже гарної роботи. Коли раз господиня хотіла змолоти більшу скількість кави, мусіла покористуватись тим дорогоцінним предметом. Яке-ж було її здивування, коли в ящику млинка найшла старий, солідно збережений рукопис. Був це рукопис повісти якоїсь письменниці Гельґе Гансен „У півкультурній країні". Ця знахідка стала предметом палкої дискусії в літературних колах Данії. Товариство письменників узяло його до розгляду і всі шукають за інформаціями про невідому авторку. Навіть уряд заявив, що готов дати гроші на видання такої повісти. Успіх повісти забезпечений уже самою історією її знахідки. Виходить, що часто твір завдячує свій успіх тільки тій обставині, що його найшли там, де ніхто не сподівався.

**Жіноче вбрання і бюрова праця.** Усім суворим директорам, завідуючим бюр і шефам, що мають у себе на службі жінки, які працюють поруч з мущинами, нехай стане на науку така свіжа американська історія: В товаристві „Едісон" у Бостоні працює 730 молодих дам. Усі вони одягались дуже чепурно, коли приходили до бюра: — у лякеровані черевики, шовкові панчішки, хто в що міг. Одного з „шефів" дратувала така жива вистава жіночої конфекції. У порозумінні з головним директором вони видали „указ", що вбрання в бюрі повинно бути моральніше. А щоби жіноцтво не ломало собі голови, що значить це слово — вони приготовили для всіх дам чорний однострій, довгі халати, які треба вбирати підчас праці. Бюро нагадувало щось у роді шпиталя: — велике похоронне підприємство. Зате директори ствердили місяць пізніше, що праця в бюрі зросла на 50 процент. Головно праця мущин, які не мали причин відриватись від неї надто часто очима. Флірт ослаб.

**Пророцтво чи випадок?** На протязі одної днини найлекше стають славними ті, що одержують нежданно казкову суму гроша, завдяки щастю. Таким славним є покищо нікому невідомий Торрака, бідний селянин, якому точні вдалось передбачити числа, що вийдуть на льотерії. Село, в якому він жив виграло 8 міліонів лірів. Торрака вішує иншим, але сам не грає. Він вірить, що його ясновидний дар щезне, коли він покористується ним для себе. Тому його земляки, ближчі чи дальші, засипали його листами, дарунками, а найбільше обіцянками... процентів від суми, яку виграють, коли він скаже їм цифри. Є між ними його кореспондентами навіть банки та державні установи. Впливові громадяне обіцюють йому високі посади та досмертну пенсію. Математики та вчені займаються фактом відгадання потрійного терна, як феноменом. Чи це випадок чи надприродний дар. Спеціялісти вже рахували, що рахунок імовірности, на якім основується обчислення, є такий 1:15.000 себто 15.000 разів більше даних є против того, що хтось може таку комбінацію чисел відгадати, а тільки одна дана за можливістю. І вчені рішили просто: почекаємо на четверту, найважшу перевірку — Торрака заповів найблизше льотерійне квінтерно. Коли і це вдасться, тоді це вже не випадок, а чудодійна сила факіра! Вчені забувають, що до трьох разів удасться всяка штука, а чудо не потрібує повторятись.

**Ширіть наш часопис!**

ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
за бл. п.
ОЛЬГУ З ЛЕВИЦЬКИХ
**БАСАРАБ**
в другу річницю смерти
відправиться в Архикатедральній церкві св. Юра у Львові дня 13. II. н. р. о год. 8:30 рано, на яке запрошує [illegible]
1—1

## ОПОВІСТКИ.

**Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Міткевича.**

Жовква: Саля „Звізда".
12.II. „Дні нашого життя".
13.II. „Пан Твардовський".
14.II. „Вій".
15.II. „Чорна Пантера і Білий Медвідь".
16.II. „Барон Кіннель".
17.II. „Шалапут".
18.II. „Маруся Богуславка".
19.II. „Ніч під Івана Купала".
20.II. „Казка старого млина".
21.II. „Майська ніч і концерт".
1210 4—7

**„Львівський Боян" і Бандурист** відспіває в пятницю, дня 12. ц. м. о 12. год. в Преображенській церкві колядки і щедрівки на дохід „Української Захоронки".
1239 1—1

**В другу річницю смерти бл. п. Ольги Басараб** відправиться в суботу дня 13. лютого о год. 5. поп. в Преображенській церкві Панахида, на котру запрошує все громадянство *Українське жіноцтво.*
1244 1—2

**Карпатський Лещетарський Клюб** уладжує дня 14. п. м. міжклюбові лещетарські змагання за мистецтво Карпатського Лещетарського Клюбу. Змагання відбудуться в бігу для пань та панів, як також змагання в штучній їзді. Траса біга 3 і пів клм., старт Францівка, мета Зелена Вода. Зголошення змагунів у пятницю між год. 8—9 веч. в домі С.-Б., в секретаріяті, в год. 10. на місці, Потоцького 95. Збірка всіх змагунів на старт 14. II. год. 10. пе етпол Потоцького 95. ВИДІЛ.

## Дрібні оголошення.

**П**ОШУКУЄ СЯ солідної дівчини (евентуально бідної панночки від 20 літ) до помочі в інтересі, по части до дітей. Зголошення письменно Малицька, Янівська 45. 1227 2—2

**А**ДВОКАТ, рефлєктуючий на зобру канцелярію на провінції буде ласкавий подати свою адресу під „Будучність" до Адміністрації. 1240 1—1

## ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.



## КОНКУРС.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові розписує отсим конкурс **на звичайні реферати** з усіх ділянок людського знання. Характер рефератів має бути популярний з повним заховуванням строгої обєктивности у подаванню відомостей. Умови конкурсу: 1) реферат має виповнити читанням 45—50 мінут і має становити заокруглену цілість; 2) при кінці реферату належить коротко подати найважнішу доступну літературу в українській і чужих мовах. Кождий реферат принятий Головним Виділом буде ренумерований 35—40 золотими. Щоби не було повторювання тем, всі, що рефлектують на участь в конкурсі можуть звернутися до Головного Виділу з питанням, чи реферат на таку тему буде бажаний.

Цей конкурс необмежений щодо часу. Після доставлення реферату Головний Виділ зобовязується на протязі двох тижнів дати відповідь, чи реферат принятий, чи ні.

Закуплені реферати стають власністю Т-ва „Просвіта" і воно може їх поширювати способами, які буде Т-во уважати найвідповіднішими.

У Львові, дня 8. лютого 1926.
За Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові:
*М. Галущинський* голова. 1249 1-1 *В. Мудрий* секретар.

## Конкурс.

„Т-во письменників і журналістів ім. І. Франка" у Львові, приготовляючи збірник у десятиліття смерти Франка, розписує отсим конкурс 1) на поезію у честь Франка, 2. на загальний критичний нарис про Франка, не більш аркуша друку малої вісімки. За поезію будуть дві нагороди: перша 50 зол., друга 30 зол. Жюрі конкурсу: Катря Гриневичева, В. Дорошенко, М. Струтинський. Нагорода за нарис: 100 зол. Жюрі: д-р В. Щурат, д-р С. Балей, М. Галущинський. Рукописи присилати найпізніше до 15. квітня, по змозі переписані на машині, з девізою, а в окремій запечатаній коверті прізвище автора. Всі на адресу: „Т-во письменників і журналістів" „Просвіта", Львів, Ринок 10. II. пов.

Львів 11. лютого 1926.
*Д-р А. Чайковський,* голова. 1248 1—1 *В. Бобинський* секретар.

## Подяка.

Немилосердна смерть забрала з цього світа нашого найдорожчого мужа, батька і діда — Івана Голюку. Прибиті тяжким горем, почуваємось до обовязку подякувати Тим Усім, які нам несли поміч і розраду підчас хороби і похорону Покійника. В першій мірі дякуємо Всч. і Впр. Священству: о. прал. Пасецькому, о. сов. Лопатинському і о. сов. Бачинському за провід, а оо. Ом. Кордубі, М. Залеському і М. Старухові за участь у похороні. Спеціяльно сердечно дякуємо пп. п. ветер. Вол. Блінському за слова потіхи і співчуття для нас.

Рівнож складаємо подяку Вп. п. д-рові Ол. Барвінському за повну посвяти лікарську поміч у часі хороби Покійника.

Вкінці дякуємо хорові Вп. п. Г. Кулицького і Йому самому за прекрасний спів при похороні. Всім Знайомим і Приятелям, що віддали останню прислугу Покійному, своєю участю в сумному обряді щире Спасибіг! *Родина.*



**Ширіть наш часопис!**

За редакцію відповідає **Василь Мудрий.** Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів, Ринок ч. 10.

в р. 1924/25 виносить 21,521'97 зол. коли перед ріжною виносили вони 3512 зол. (зросли майже в шестеро). Всі страти виносять 387.676'03 зол. отже чистий зиск за діл. рік 1924/25 виносить 2.907'83 зол. Запаси товарів у вартости 349.324'43 зол. є вищі від попереднього року в 137.952 зол. а вищі від передвоєнних не менше 5000 зол. В порівнанні до попереднього року зросли запаси товарів на 65 прц.

При ощадній господарці може „Н. Т." виплатити членам, крім 12 прц. дивіденди від удлів, 3 прц. товарових зворотів від закупна членів за діл. рік 1924/25 і рівночасно предложити загальним зборам біланс з 10 прц. вальоризацією. На висоту вальоризації білянсу „Н. Т." вплинуть воєнні шкоди, які „Н. Т." терпіла від 1914 року.

Слід замітити, що безпосередні шкоди в товарах і домах вдала, правда, провірити в органах, однак дотепер на покриття їх не виплатила ані сотика, не уділила — не дивлячись на приречення — матеріялів на відбудову знищеного у війні дому в Стрию, яку то відбудову переводить „Н. Т." виключно своїми фондами. Всеж таки ощадною господаркою „Н. Т." вдалося врятувати значну частину свого майна і, хоч здана на власні сили, не попала в таке положення, як багато сусідніх інституцій, які не дивлячись на державну допомогу й дешеві кредити, не вдержалися серед сучасних господарських закидів. З господарської катастрофи, серед якої прийшлося працювати „Н. Т." на протязі 10-ох літ, вийшла „Н. Т." побідно і в 1925 р. розширила круг своєї праці, затіснюючи свої звязки з Центросоюзом, союзом повітових союзів кооператив.

Співпрацю з „Ц. С." в торговельній ділянці вела „Н. Т." з самого початку його істнування на основі умови з дня 27. VI. 1924. В жовтні 1925 розширено умову в технічно-торговельній ділянці і співпрацю поширено на організаційне, кредитове й адміністраційне поле. Інституції погодилися співпрацювати з собою в користь кооперативної організації в краю як дві рівнорядні організації, з яких кожна про себе зберігає свою правну особовість і розвиває свою діяльність в межах своїх статутів, означуючи рівночасно договором ділянки праці. Так ведена співпраця не пересуджує в нічому дальшого розвою кооперативної організації в краю на основах спеціялізації.

Співпраця „Н. Т." з „Ц. С." розпочалася 1. XI. 1925. Наслідки її в укладі членства, в тимсами і клієнтелі „Н. Т. представляються ось як: На день 30. VI. 1925 кооперативи мали на удлах „Н. Т.", які виносили 30.548'10 зол. (після звальоризування удлів) коло 1/3, фізичні особи 2/3. Дня 31/12. 1925. в сумі удлів, які виносять 56.676'10 зол., займає кооперація 58'27 прц. фізичні особи тільки 41'73 прц. Попри обслугу дотеперішньої своєї клієнтелі „Н. Т." обняла працю в 29 кооп. районах, в яких є 24 повітових союзи і 5 повіт. гуртівень при повітових кооперативах І. ступня і 831 кооператив, що обєднували 1/1. 1925 року 140.390 членів, які з родинами дають близько пів міліона споживачів.

В діловім році 1924/25 вела „Н. Т." крім товарової обслуги кооператив з центрального магазину (5'80 прц. вартости всіх експедицій на край) і товарову обслугу кооператив через склади в Самборі (34'89 прц.), Перемишлі (25'66 прц.), Городенці (20'10 прц.), Борщеві (4'42 прц.), Сяноці (1'88 прц.), Золочеві (1'32 прц.), а також пропаганду ідеї кооперації й організацію кооператив як з центрального бюра, так через своїх відпоручників, що виїздили в край або через експонованих у краю організаторів.

У звітовім році вже другий рік, він на курсі абітурієнтів Тов-а „Просвіта" з доручення „Н. Т." р. Ю. Павликовський безплатно науку про кооперацію для 37 слухачів. У 1926 р. „Н. Т." приступає до видавання „Бібліотеки Кооператора", закупивши вже відповідні рукописи. Абсольвенти вищих торговельних шкіл в числі 6 відбувають торговельну практику в „Н. Т.", 5 осіб з персоналу одержало пільги в користанні з науки в торговельних школах. 11 осіб відбуло крамничу практику на діловодчиків сільських кооператив.

„Н. Т." стояла в живому звязку з українськими й польськими кооперативними осередками та Міжнародним Союзом Кооператив у Льондоні, беручи рівночасно участь в XI. Міжнародньому Кооперативному Конгресі в Гандаві. Слід згадати, що разом з иншими кооперативними центральними установами перейшла „Н. Т." в руки кооперації акційну спілку „Полотно", даючи їй змогу працювати в досені сільського продуцента.

Не забуваючи в катастрофальному році про наше село, „Н. Т." взяла живу участь в акції допомоги селу, жертвуючи на цю ціль Центральному Комітетові 1.000 зол. і Комітетові потерп. від повени 50 зол. Понатим отворила товарові кредити для кооператив І. степени, доставила до Мостиск через свій склад 75.000 кг кукурудзи для розпродажі потерпівшим, уділила кредитовому товариству „Народній Дім" у Мостисках кредиту на 31.000 кг кукурудзи і т. д.

Після дожения звідомлення розпочалась річева дискусія, яка торкалася справ праці „Н. Т." та основ вальоризації, при чому бесідники ствердили солідність у веденні „Н. Т." і сумлінність основ вальоризації. Після того загальні збори приняли одноголосно звідомлення дирекції, затвердили біланс за діл. рік 1924/25, приняли основи 10 проц. вальоризації та затвердили вальоризаційний біланс. По тім теж одноголосно загальні збори уділили абсолюторії дирекції і надзірній раді. Розділивши зиск за діловий рік 1924/25 в силу постанов статуту, загальні збори поступили до переведення виборів. У члени надзірної ради вибрані: I. з групи кооператив на 3 роки: д-р Степан Федак, д-р Теофіль Кормош, на 2 роки: д-р Волод. Електорович; II. з групи фізичних осіб на 3 роки: Роман Зубик, о. Олександер Стефанович. Заступниками членів надз. ради на рік 1926 вибрані: I. з групи кооператив: Михайло Бораль, дир. кооп. у Видинові і д-р Кирило Гронін, член надз. Ради ПСК. Бюрка, філія Ходорів; II. в групи фізичних осіб: д-р Ярослав Олесницький, д-р Альфред Гринкович. До Гол. Контрольного Комітету на рік 1925/26 вибрані: I. з групи кооператив: Сильвестер Герасимович дир. „Центросоюза", Іван Филипович дир. Ревізійного Союза; II. з групи фізичних осіб: Ярослав Колтунюк, дир. „Дністра". Заступниками їх вибрано: I. з групи кооператив Антона Гуцела, дир. ПСК. Жовква; з групи фізичних осіб: Онуфрія Пащука, дир. Нар. Гостинниці, Львів. Загальні Збори члени вибрали теж 78 уповажнених фізичних осіб на час 3-ох літ. Після того полагоджено ще різні адміністраційні справи, які по статуту й закону належать до компетенції загальних зборів. Загальні збори мали поважний, вічевий характер і закінчилися одноголосно ухваленим зазивом до українського громадянства, щоб воно громадно вступало в члени найстаршої української кооперативи і всешило переводило свої закупки в „Н. Т.", аби дати їй змогу власними силами загоїти всі післявоєнні рани і в ще вищій мірі як дотепер піддержувати культурні і гуманітарні інституції.



## Нові криваві заворушення.

У Калішу 10. лютого повторилися криваві заворушення. В кіні було віче безробітних при участи 3000 людей. Підчас промови пос. Голозача (Нез. Хлоп. партія) ввійшло на салю 50 поліцаїв і стали усувати вічевиків. Прийшло до сутички. Поліція виперла вічевиків на вулицю. Тут прийшло до дальших сутичок, поліція стріляла до безробітних з револьверів. Пос. Голозач тяжко ранений в руку, багнетом пробили йому пальто. На поміч прийшло військо й привело порядок. Є кілька ранених. Вчера помер у каліськім шпиталі другий поліцай, ранений у вівторок. Склепи були весь день зачинені. „Газета Каліска" подає, що в шпиталі є 40 ранених. В ночі арештовано 25 чоловік за підбурювання до заворушень. Підчас вівторкових заворушень телефонічна злука з Лодзею була перервана.

В Лодзі 9. II. під магістратом зібралася товпа безробітних і домагалися скорої виплати підмог. Товпа перервала поліційний кордон. За якийсь час привернено спокій. Делегація безробітних переговорювала в магістраті в справі підмог.

# ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

### Пос. Барліцький насл. мін. Морачевського.

10. II. клюб ППС. радив у справі наслідника мін. Морачевського на становищі мін. сусп. робіт. В комунікаті ППС. сказано, що бесідники ставили ріжні жадання до уряду, від виконання яких залежить чи ППС. дальше оставатиме в коаліції. Жадали, щоби уряд найшов фонди на оживлення будівельного руху і сусп. робіт, а то при помочі податку від люксусових предметів, від залізн. білетів І. і II. кл. Всі жадання предложать урядові. До уряду делегували на місце Морачевського презеса клюбу ППС. посла Барліцького. ППС. делегувало пос. Барліцького політика, а не фахівця, бо хотіли би скріпити представництво свого клюбу в уряді. ППС. хотіло би, щоби Барліцький був міністром без теки. В тій справі буде конференція Барліцького зі Скшинським. В справі жадань ППС виберуть спец. комісію, яка зредагує черговість тих жадань.

### Засідання Жид. Кола.

Засідання Жидівського Кола буде в пятницю. На ньому відбудуться мабуть вибори презеса клюбу. Перед засіданням Кола на зборах сіон. фракції ухвалять кандидатуру презеса.

### Зірвання переговорів Чехословаччини в СРСР.

Д-р Бенеш на початку конференції малої антанти повідомив, що переговори в справі визнання СРСР. де юре Чехословаччина зірвала. Ріжниця поглядів є в тому, що СРСР. хоче в багато містах Чехословаччини оснувати конзуляти, а головно на Прикарпатській Україні, хоч нема ніякої потреби утворювати там рад. конзулятів. Чехословаччина боїться, щоби ці конзуляти не служили для пропаганди й тому не годиться на їх утворення. Дальшим непорозумінням є справа націоналізації майна чехосл. горожан у СРСР.

### Нота Німеччини в справі вступлення до Союза Народів.

Німецький ген. конзуль у Женеві Ашман вручив 10. II. секретареві С. Народів таку ноту мін. загран. справ: Пане ген. секретарі Покликуючися на меморіял Німеччини до великодержав, заступлених у Раді С. Н. вересня 1924, на ноту з 14. XII. 1924 і на відповідь С. Н. з 14. III. 1925 та залучені відписи нот урядів, які брали участь у льокарнськім пакті, маю честь згідно з 1. уст. представити в імени нім. уряду предложення про приняття Німеччини до С. Н. Прошу ласкаво внести предложення в можливо скорому часі на денний порядок нарад сесії С. Н. Прошу приняти, пане ген. секретар, вислови мого найглибшого поважання. — Д-р Штреземан.

### Відповідь Мусоліні Штреземанові.

Мусоліні у сенаті 10. II. в довшій промові збивав точка за точкою Штреземанову промову виголошену в комісії загр. справ райхстагу. Після маніфестації на промову Мусоліні предс. Тітоні заявив, що скаже втягнути до протоколу звіт із тої маніфестації почувань однодушности з шефом уряду.

### Конференція м. антанти.

10. II. в Темешварі зачалась конференція малої антанти. Мін. Бенеш вложив заяву в справі реактивування монархії на Мадярщині. Чехословаччина зголосить невтральність у тій справі, бо вважає її чисто внутр. того краю. Противиться лише покликанню на мад. престол арх. Огона Габсбурга.

### Плянований переворот над гор. Адиґою?

Римські часописи повідомляють, що відділ карабінерів підчас ревізії на високорівні Лаварене найшов багато воєнного матеріялу, револьверів, крісів, шабель, багнетів, динаміту, набоїв і оден маш. кріс. Стверджено, що власників зброї відвідували баварські емісарії з Мінхена, яких завданням було, вести рев. пропаганду в Трентіно. Емісарії заповідали недалекий переворот над гор. Адиґою. В Больцано викрили багато зброї й амуніції. Арештували пять чоловік. Сподіються дальших арештувань.

## Біржа.

Америк. дол. 7'90 — 7'92, канад. дол. 7'70 — 7'72, чеські кор. 0'23'50 — 0'24, леї 0'3'50 — 0'3'75, франки фр. 0'30'00 — 0'30'50, фр. швайц. 1'60—1'63, англ. фунти 36'50 — 37'50.

**Золото.** 20 кор. 30'50 —31'50, 20 франк. 29'00—29'50; 20 марк. 35'50—36'50; 10 руб. 38'50—39'00.

**Срібло.** Австр. кор. 0'62'00—0'65'00, 5 ав. кор. 3'20—3'25, фльорени 1'63—1'64, рубл. 2'55 — 2'65 рубель дрібним сріблом 1'55 —1'65.



# НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Вчорашнє число „Діла" сконфісковано за статтю „Доказами" (в 5 місцях), за статтю „Ще один бал голоду" (підзаголовок і одно місце), за статтю „Голодне село" (підзаголовок і одно місце) і за одно місце з новинки про платформу Комітету обєднаних українських націоналіст. організацій у Чехословаччині. Це 18-а чергова конфіската нашого щоденника в цьому році.

— **Проти українських памятників і памяткових таблиць** виступає „Слово Польське" з 10 н. м. Не подобається йому, що Українці крім Зелених свят святкують урочистими походами, співами, богослуженнями і т. п. ще й день 1. листопада, що у нас нібито надуживається релігії до протидержавної агітації, а вже просто з рівноваги виходить на вид українських написів на могилах українських вояків (прим. у Тернополі), на памятниках, порвах і таблицях (прим. в Нагірянці коло Бучача). Розуміється, в зорі уже всепольських журналістів усі ті написи мусять мати противопольський характер, на що вони знають одну раду: взиваються староства до усування тих „протидержавних політичних написів". — Наше громадянство нехай не зважає на всепольські цькування і з подвійною енергією забереться до уфундування памяткових таблиць в честь поляглих у кожній нашій громаді, не забуваючи про відповідний напис. Це буде наша найкраща відповідь на шовіністичні вигуки „Сл. П." і таким чином ми найкраще вшануємо память тих, що поляглм за рідну справу.

— **З документів часу.** Starostwo w Złoczowie. L. 1558 P. Zborów dnia 20. I. 1926. Do Wielebnego ks. Dymitra Sklepkowicza, gr.-kat. prob. w Pomorzanach. Orzeczeniem z 6. IV. 1925 l. 17.924 zasądziło Starostwo Ks. za przekroczenie § 7 ces. rozp. z 20. IV. 1854 Dz. U. P. Nro 96, popełnione przez nieprzestrzeganie języka urzędowego w sprawach metrykalnych, na grzywnę 50 zł., ewentualnie na karę 5-dniowego aresztu. Urząd Wojewódzki, załatwiając wniesiony przeciw temu rekurs zasądzonego, zatwierdza resk. z 5. I. 1926 l. Ad. 2410/[illegible]621 zaczepione orzeczenie jako uzasadnione postanowieniami ustawy w języku państwowym z 31. lipca 1924 (Dz. U. R. P. Nro 73 poz. 724). W tej decyzji niema dalszego rekursu. O tem zawiadamiam z wezwaniem do bezzwłocznego uiszczenia powyższej grzywny. — Starosta Chmielowski.

— **Спомини члена Директорії Андрієвського.** Довідуємося, що б. член Директорії, тепер професор українського університету в Празі, Атанасій Андрієвський, скінчив свої спомини про добу Директорії. Спомини незвичайно цікаві й багато в них такого, чого нема зовсім у споминах Дорошенка, Віктора Андрієвського, Назарука, Левицького й б. ин. Спомини ці мають друкуватися в Америці.

— **Універсал Мазепи.** Між архівними матеріялами Велико-Будищанського монастиря на Полтавщині найдено оригінальний рукопис універсалу Мазепи.

— **Ювилей артиста Левицького в Полтаві.** Дня 25. січня н. р. відсвяткували в Полтавщині ювилей 40-літньої акторської праці ветерана української сцени Левицького. Ювилята має нагородити радвлада почесним званням народнього артиста України.

— **Памятники Шолем Алейхема на Україні.** В десяті роковини смерти жидівського письменника Шолем Алейхема мають бути відслонені памятники в його честь у ріжних містах Радянської України. Також назви вулиць дістануть його імя. Цікаво, скільки міст України може повеличатися памятниками в честь українських письменників, учених, діячів, героїв?

— **За убивство поліціянта у Сокільниках** під Львовом арештовано Войцеха Соху і кількох його спільників. В останніх роках вславилося польське село Сокільники не тільки вшехпольським патріотизмом, але й ріжними бійками та убивствами. Вже тричі пробували місцеві озрішки виконати замах на життя поліційного команданта, а недавно вбили на смерть поліціянта Яна Бештерду. Заучувати, що убійник Соха стане перед наглим судом, а його спільники перед судом звичайним.

— **З Польщі до Палестини виїхало в 1925 р.** 17.740 осіб. В тому числі було 1558 туристів, решта вибралася на постійне життя. Між емігрантами було 1433 сельських хліборобів, 1923 купців, 1500 робітників, решту творили дрібні ремісники. В 1926 р. передбачують зменшення еміграції з Польщі до Палестини з приводу кризи в цій країні.

— **На лінії Борки-Грималів** урухомлено з днем 11 ц. м. залізничий рух (ві[illegible]

# В світ за очі.

Ще сніги лежать на полях, ще зима із всіми атрибутами своєї влади панушиться всевладно, а вже щорічний гість-передновок заглядає до селенських хат. Голод і нужда — ось що є признакою вбиденного життя-буття величезної більшости українського селянства під Польщею. І ні звідки помочі, ні порятунку. Наш селянин, вдетний працювати за найнужденнішний, просто песій прожиток, не може найти заробітку в рідній країні. І він вертається думкою до передвоєнних часів, коли перед ним стояв отвором увесь світ і хотів би мандрувати в світ за очі за кусником хліба, за спроможність прожитку.

Щоденно одержуємо письменні й устні запитання в справі еміграції. Для прикладу приведемо два з них — з двох найдальше на схід і на захід висунених галицьких повітів. Діяч з Брідщини пише:

„В моїй канцелярії зголошується багато людей, безробітних селян, що хотіли би виїхати кудинебудь за границю на роботи, чи то до Німеччини, чи на Рад. Україну (?). Тому що це масове явище з огляду на надходячий передновок, заходить конечність помочі нашому селянству та планової, організованої акції. Прошу ласкаво відповісти, хто займається опікою над емігрантами, чи є виглади на працю в найблизчій будуччині та куди можна спрямувати еміграцію?“

Знову ж від діяча з ліського повіту одержуємо таке письмо:

„До мене зголошуються люде з нашого повіту, що робити, чи їхати до Перу, яка це країна і т. д. Справа є нагла і не терпить проволоки, бо агенти увихаються по селах і вже навербували в ліськім повіті около 4.000 людей“.

Подібних запитань маємо більше, а всі вони вказують, що наш селянин, битий горем і нуждою, без перспектив не то поправи своєї незавидної долі, але й без спромоги тягнути тачку найзлиденнішого животіння, в десператському стані готовий на найбільше очайдушний крок (еміграція до Перу), щоби вирватися звідси кріля „найліберальнішої“ конституції і найти спроможність прожитку хоч би серед папуасів.

Перед війною наш селянин, виривaючись за заробітком з перенаселеної країни, знав дві шляхи: сезонова еміграція до Німеччини й до Злучених Держав, та сезонова, та ще більше осіла еміграція до Канади. В 90-тих роках мин. століття „модна“ була осіла еміграція до Бразилії, але вона, прохоловтнувши безліч жертв, скоро перевелася. Без сумніву, найздоровішою була і є сезонова еміграція — як до Німеччини, так і до Америки (Злучених Держав). Осілу еміграцію навіть там, де поселенці осягнули добробут (як напр. в Канаді) з національного становища не можна вважати додатнім явищем, бо вони в створених умовах є призначені на жир штучної або навіть і природної асиміляції. Найяскравішим доказом цього є факт, що 400-тисячна маса поселенців в Канаді, маса розмірно заможна, не грає майже ніякої ролі в змаганнях соборної української нації.

Тепер всі шляхи, що ведуть у світ із західно-української національної території під Польщею, є замкнені

Злучені Держави, а в значній мірі і Канада, бороняться перед іміграцією, лякаючись з одного боку збільшення безробіття, яке є загальним світовим явищем по війні, а з другого поширення і зміцнення більшовизму. Бо в англо-саських краях Америки всі східні народи уважаються переченими за грязнями більшовизму.

Тільки латинські республики Америки стоять отвором для імігрантів, одначе умови заробітків, заробітня плата, підсоння, поведінка з імігрантами і т. п. скорше кваліфікують ті країни як карні колонії для імігрантів, як на місце заробітку для вільних людей. По Галичині увихаються несовісні агенти, очевидно Жиди, і намовляють наших селян на виїзд у світ за очі. Є це звичайні торговці живим товаром, яких слід вистеригати, щоби опісля не гинули марно в кігтях плянтаторів і инших визискувачів.

Найбільше відповідною була для нас сезонова еміграція до пільних робіт у Німеччині. Одначе аж до останніх часів Німеччина була замкнена перед нашими робітниками. На те зложилися ріжні обставини, а в першу чергу ворожі відносини між Польщею і Німеччиною. Правда, й Німеччина має величезну армію безробітних (в останньому часі понад 1 міліон людей), одначе міський елемент, який не годиться до пільних робіт. Тому потреба рільничого робітника в Німеччині все ще дуже велика. Не диво отже, що — не зважаючи на ворожі відносини між Польщею і Німеччиною, в останньому році перебувало на рільних роботах в Німеччині до 40 тисяч польських робітників, які зайцем (нелегально, без пашпортів) перейшли границю. І досі ще не встановлено правних відносин між Польщею і Німеччиною, вдоволяючись покищо підписанням тимчасової конвенції в справі рільних робітників. Та всетаки на основі тієї конвенції вже можлива є сезонова еміграція до Німеччини. Питання тільки, яку сезоново-еміграційну політику вестиме польська влада, чи вона схоче пустити наших безробітних, голодуючих селян на ці заробітки, чи зарезервує їх для польських рільних робітників, не зважаючи на своє вороже відношення до Німеччини.

Та якнебудь маються справи, проблема еміграції з кожним днем стає гострішою. Вона повинна заставити наші відповідальні чинники до вдумчивої застанови і до негайного вироблення дошального еміграційного пляну.

Ф. Ф.

## З життя товариств і установ.

З діяльности „Народної Торговлі“.

З уваги на обмеже місця поміщаємо це звідомлення в значному скороченні. — Ред.

В дні 26|12. 1925 відбулися під проводом президента д-ра Степана Федака звичайні загальні збори членів „Народньої Торговлі“ за діловий рік 1924|25. На зборах затверджено програму праці „Н. Т.“ і вальоризаційний біланс. З преліжениями дир. М. Заячківського та інж. Ю. Павликівським звідомлень подаємо для освітлення стану праці „Н. Т.“ найхарактерніші місця.

В році 1924|25 прийшлося „Н. Т.“ працювати під сильним гнітом податків і данин на соціяльну обезпеку і серед зросту коштів річевої адміністрації та при загальнім зубожінню всіх верстов української суспільности. До того під кінець року задержалася стабілізація валюти. — Всеж таки завдяки жертвенности й льояльности службовиків зроблено у звітовім році великий крок наперед у відбудові „Н. Т.“ після її воєнного знищення.

Торги „Н. Т.“ зросли на зол. 2,080.147 — то є 33 прц. у порівнанні з минулорічними торгами. В порівнанні до передвоєнних торгів з р. 1913|14 торги у звітовому році становлять тепер 83 прц. передвоєнних торгів. М. р. торги „Н. Т.“ в порівнанні до передвоєнних становили тільки 44 прц. Торги в перших 5-ох місяцях 1925|26 перевисшили вже в сумі своїй на 30 прц. торги передвоєнні. В діловім році 1924|25 дали торги 412.584·89 зол. доходу, що з доходами з нерухомостей і з ескомпту дає 283.435·80 зол. доходу. Загальні кошти управи виносять 241.931·70 зол. Є вони більші від минулорічних на 182.115 зол., а менші від коштів управи з р. 1913|14 на 15.071. Платні 108 службовиків виносять 133.317·30 зол. — то є 6·4 прц. торгу (перед війною 6 прц.). Инші кошти управи в порівнанні до торгів виносять 5·6 прц. (перед війною 4 прц.) — В сумі коштів управи платні становлять 54·02 прц. данини на суспільні обезпечення 10·7 прц. (данини ці виносять 25.604 зол., коли перед війною виносили вони 5300 кор. — отже зросли близько в пятеро). Податки



# Лист з села.

I.

**Село — неначе „писанка“. — Рефлекси психольогія села, село і місто.**

„Село і серце одпочине“, село „неначе писанка“ — писав колись Шевченко про панщизняне село, про село з тавром важкої соціяльної неволі, темне, запущене, село безпросвітньої темряви й невимовної нужди. А всеж воно було „неначе писанка“, а всеж там, серед низьких стріх, серед тихих верб, серед мініятурних садків „одпочивало серце“.

Минуло кілька десятків літ — і ми також апотеозуємо село, як колись возвеличував його Шевченко. Рівко змінилися умовини життя села, воно перейшло глибоку еволюцію, навіть революцію, змінилися формально соціяльні відносини й обичаї, але не змінилося наше відношення до нього; ми все однаково ставимось до села, все хочемо „одпочивати“ на його лоні, хочемо „дивитися на нього, як на „писанку““... А тимчасом те село сьогодня є зовсім инше in plus і in minus. Воно переходить стихійну метаморфозу вже не що-кілька літ, але майже що-року. І не „писанка“ воно вже сьогодня, хоч наше серце, наші почування линуть до нього.

І зовсім природно! Місто на нашій національній території є нам менше або більше чуже, неприхильне, вороже, і ми прихиляємось до свого села, в ньому бачимо те все, що є наше, що рідне. І тому воно „неначе писанка“, і тому там „і серце одпочине“.

В останніх тижнях довелось мені добувати кільканадцять днів на селі, а радше на селах долішнього (галицького) Придністовя, в повітах товмацькому, городецькому й бучацькому. І мене примаював до села той малюнок „писанки“ (правда, зимової, себто в даному випадку малобарвної, полинялої), і я хотів „серцем одпочити“. І якимсь анемічним, недужим, блідим видалось мені те село. Може то зима на те впливає? — питав я себе. — Але й літом не було воно бадьоріше, здоровіше. Тільки сільська природа процвітала в своїй все новій, вічно повертаючій буйній силі, але село було анемічне.

І здавалось мені, що щось в мені заломилося, що урвалася якась струна, що я глянув на те вимріяне, видеалізоване, прославлюване село иншими очима. Таж до того села я все тужив, таж все що-найкраще, що-найлюбіше було цупко звязане в мене з селом, таж до нього я рвався, таж в ньому шукав я втишення своїх болів. І сьогодня — яка переміна! Нема вже того вимріяного села, нема тої оази спокою і забуття, нині вже перед нами инше село.

Дивлячись на нього, питав я себе: звідки те привязання до села в мене, та й не лише в мене, майже у всіх нас: в інтелігенції, в робітництва, в ремісництва? Звідки та психольогія села? Бож у нас майже немає людей — розуміється, з малими винятками — з психольогією міста. Ціле наше життя у всіх своїх формах, розгалуженнях, відмінах, — менше або більше — є проявом села, є витвором простої безпосередности, є пронизане не лише формою, а й змістом примітиву.

Наша культура — те, що в ній є своєрідного, оригінального, самобутнього, цікавого — це культура села. В деяких своїх відмінах вона навіть дуже багата, на свій лад глибока, але все таки є вона проявом примітиву. Наша прегарна, чарівна, невмируща — пісня, наша невразливо багата мельодія, наша гармонійна гра красок, цікаво принадне дереваляне будівництво і т. и. — ось прояви культури села. Клонимося перед цею скарбницею народньої культури, намагаємося видобути з цього скарбу стоїть деякі цінности, щоби їх поставити на ширший грунт, щоб їх двигнути на педестал національної культури, та з ріжних причин не все нам це вдається. Бо все таки — це вицвіт села, а не міста, иншими словами: це в порівнанні із сьогочасною пануючою культурою міста є часом дуже цінний, принадний... примітив.

Місто, наше місто — якщо можна так сказати — не лишило нам майже ніякої традиції. Старовинне українське місто, князівський город, не передав нам нічого зі своєї світлости і величі. Навіть важко приходиться вказати, де були князівські хороми. Одні церкви стоять ще деінде на своїх місцях, кілька разів перебудовані й відновлювані — як німі свідки, а радше як спогади минувшини. Не ми розбудовували основи князівських городів.

Століттями ми втрачали наше місто, дались випхати на село і тільки там ми почувалися в себе дома. Те, що було на селі — було наше, що в місті — чуже. А коли наїздник всадовившися твердо в місті, поширив свої впливи на село, коли почав будувати там нові бастіони, насилля, те все „наше“, погноблене й рабське, ховалося під сільську стріху, там зберігалося, там воно культивувалося без сонця і світла, там дожидало кращих днів. Гармати стріляли і тарани валили армійні камінні мури міста, щоби знищити дрібні останки „нашого“, але не могли пробити тонкі стін сільських хаток, тих примітивних бастіонів, де зберігалося все „наше“.

І звідси взялася та стихійна, часто підсвідома любов до села, і звідси та ідеалізація, і тому воно неначе „писанка“, і тому там серце хоче „одпочити“.

(Продовження буде).